Jiří Plch

Brigádní generál Tomáš Plch (1890 – 1942)

Nejslavnějším členem rodu Plchů z jižních Čech je brigádní generál Tomáš Plch, který se narodil 13. prosince 1890 ve Svaté Máří Magdaleně (dnešní Majdalena) u Třeboně v chudé rodině nádeníka Jana Plcha a jeho ženy Anny. Předkové Tomáše Plcha mají své kořeny v Lipnici u Třeboně na statku čp. 22, kde se jeho prapradědeček Matěj Plch (*1768) v roce 1805 po návratu z vojny oženil s Veronikou Kroupovou z Lipnice čp. 8. Veronika po smrti svého manžela Matěje odešla po roce 1821 s dětmi na jednotu Uhlíř u dnešní Majdaleny. Zde se její syn Vojtěch Plch (*1810) oženil s Rozálií Vrátnou. Měli spolu dceru Kateřinu (*1837) a syna Jana. Dcera Kateřina měla 4 děti a to nejmladšího Jana (*1862) a dále Vojtěcha, Marii a Matěje. Jan Plch se oženil s Annou rozenou Květoňovou a měli spolu 4 děti: Jana Floriana (*1888), Annu Angelu (*1889), Tomáše (*1890) a Marii (*1893). Otec Jan byl tehdy nádeníkem v Majdaleně, později strážníkem státní dráhy v Suchdole nad Lužnicí, kam se před rokem 1910 s rodinou přestěhoval.

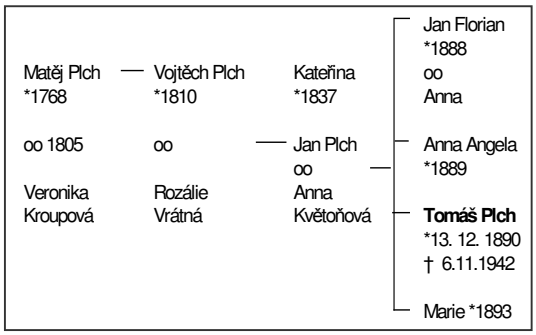

Tomáš Plch v letech 1903 - 1911 studoval na českém státním vyšším gymnáziu v Třeboni, kde 7.července 1911 složil maturitní zkoušku. Před ukončením školy požádal o jednoroční vojenskou službu. Branci s maturitou měli totiž možnost sloužit pouze jeden rok místo obvyklých tří let. Žádosti Tomáše bylo vyhověno, dne 29.září 1911 byl odveden u doplňovacího okresního velitelství v Jindřichově Hradci a již 1.října 1911 byl prezentován jako jednoroční dobrovolník u c.k. pěšího pluku č. 75. U tohoto útvaru prodělal základní výcvik a na přelomu let 1911-1912 absolvoval školu pro důstojníky pěchoty v záloze v Salzburgu. Po návratu do civilního života nastoupil 1.10.1912 do zaměstnání jako městský úředník v Suchdole nad Lužnicí.

Po vypuknutí I. světové války byl již dne 26.srpna 1914 povolán ke svému kmenovému pluku, s nímž odešel jako velitel čety na ruskou frontu. Na ruské frontě byl nedaleko Krakova 18.listopadu 1914 raněn a několik týdnů strávil v nemocničním ošetření. Na jaře 1915 se jako podporučík opět vrátil na ruskou frontu, v červnu 1915 byl však opět raněn a navíc padl do ruského zajetí. Až do srpna 1917 byl internován v ruských zajateckých táborech (nejprve Romanov v Jaroslavské gubernii, poté Kostrom a nakonec Galica v Kostromské gubernii), kde se 1.července 1917 přihlásil do čs. legií v Rusku a byl prezentován jako střelec u 7. čs. střeleckého pluku.. Vzápětí byl odeslán jako frekventant do důstojnického kursu u 5.čs.střeleckého pluku v Borispolu. Po jeho absolvování nastoupil opět službu u 7.čs.střeleckého pluku jako velitel čety, později jako velitel plukovní poddůstojnické školy. Bojů pluku proti bolševikům se nejprve zúčastnil jako osobní pobočník kapitána Eduarda Kadlece, od června 1918 do února 1919 působil u Východní skupiny generála Gajdy jako starší pobočník štábu skupiny. Později byl náčelníkem osobního oddělení ve štábu "děžurného generála". V roce 1919 byl vyznamenán velitelem sibiřské armády řádem Sv.Stanislava II.stupně s meči a stuhou a dále velitelem čs.vojska na Rusi řádem M. R. Štefánika „SOKOL“ s meči. Do vlasti se vrátil lodí President Grand v hodnosti majora ruských legií 16.června 1920.

Po repatriační dovolené nastoupil službu u Ministerstva národní obrany, kde postupně působil u Vojenské kanceláře prezidenta republiky, studoval na pražské válečné škole, dále působil na generálním štábu a na dalších místech podle potřeb armády. Po likvidaci čs.branné moci v létě 1939 nastoupil jako zemský vrchní ředitel v Archívu země České. Tou dobou již pracoval v odboji. Po vzniku oblastního velitelství Obrana národa Velká Praha spolupracoval s jeho velitelem div. gen. Bedřichem Homolou. Byl pověřen postavit na Vinohradech, kde v té době bydlel se svou družkou, brigádu o dvou rámcových plucích.

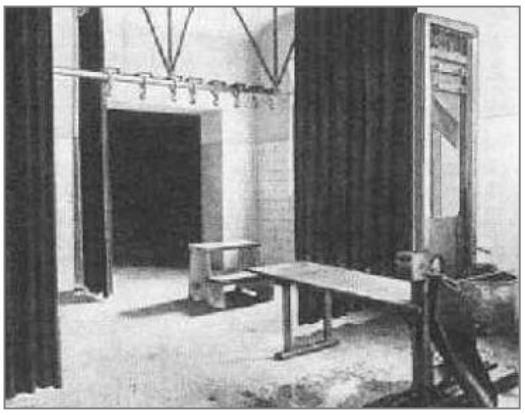

Do organizace se však vetřeli konfidenti a po rozsáhlém zatýkání byla v červnu 1941 gestapem rozbita. On sám byl zatčen 4.června 1941 odpoledne a v následujících týdnech si prošel bestiálním týráním v sídle gestapa v Petschkově paláci. Přes nelidské mučení, kdy prodělal 47 výslechů, nikoho neprozradil. Až do 15.září 1941 byl držen v samovazbě na Pankráci, poté byl umístěn v káznici Gollnow u Štětína, odtud byl 10.července 1942 převezen do berlínské věznice Alt Moabit , kde čekal na soudní proces. Dne 3.srpna 1942 byl před senátem Volksgerichtu v Berlíně odsouzen spolu s plk. pěch. Františkem Smejkalem, pplk. pěch. Václavem Králem a škpt. pěch. Karlem Řihákem za zločiny velezrady a napomáhání nepříteli k trestu smrti. Den po vynesení rozsudku byli všichni převezeni do věznice v Berlíně - Plötzensee, kde čekali tři měsíce na jeho vykonání. Plukovník Tomáš Plch byl popraven sekyrou 6. listopadu 1942. Po osvobození republiky byl in memoriam vyznamenán Čs. válečným křížem 1939 a posmrtně povýšen do hodnosti brigádního generála.

Na snímku je popravčí místnost v Plötzensee, kde byl zavražděn generál Tomáš Plch. V popředí stojí gilotina, vzadu jsou háky na věšení oprátkou. Háky byly používány kvůli úspoře času, když bylo potřeba popravit více lidí najednou.

Zdroje: - Eduard Stehlík, Ivan Lach: Vlast a čest byla jim dražší nežli život, Dvůr Králové nad Labem 2000;
- Služební výkaz, VÚA Praha;
- Matriky fary Třeboň, Státní oblastní archiv v Třeboni.